

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ 2019-20

«Κλικ, προστάτευσέ το!»

Η εκπαιδευτική δράση «Κλικ, προστάτευσέ το!» αποτελεί πρόταση ολοκληρωμένου προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, το οποίο μπορεί να υποβληθεί με τον ίδιο γενικό τίτλο ή με τίτλο ελεύθερης επιλογής αν έχει ήδη αποφασιστεί το θέμα. Η ίδια δράση μπορεί επίσης να συμπεριληφθεί σε οποιοδήποτε πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η δράση, χωρίς θεματικό περιορισμό, σκοπό έχει να στρέψει τη ματιά των μαθητών σε ό, τι αξίζει να προστατευθεί στην πόλη ή την περιοχή τους, στον δικό τους εύθραυστο και συναισθηματικό «κόσμο», να τους ευαισθητοποιήσει και να τους παροτρύνει στην ανάληψη ενεργού δράσης. Για το σκοπό αυτό αξιοποιείται το εργαλείο της τέχνης της φωτογραφίας. Οι μαθητές στη δράση αυτή, ως ενεργοί «καλλιτέχνες» φωτογράφοι, εξοικειώνονται με τη φωτογράφιση και την έκθεση των φωτογραφιών τους.

Η εκπαιδευτική δράση, ως πλήρες πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, προτείνεται να περιλαμβάνει τις παρακάτω φάσεις:

Πρώτη φάση – ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το θέμα που θα επιλέξει κάθε ομάδα είναι σημαντικό να πηγάζει από τους μαθητές και για αυτό απαιτείται να αφιερωθεί εκπαιδευτικός χρόνος για τη διαδικασία της επιλογής του. Η εμπειρία έχει δείξει ότι θέματα που αφορούν τους ίδιους τους μαθητές και το παρόν της καθημερινότητάς τους έχουν μεγαλύτερη ανταπόκριση στη συμμετοχή και επίτευξη του στόχου της ανάληψης δράσης.

Τα παιδιά ερευνούν και παρατηρούν τον τόπο τους με κεντρικό ερώτημα «τι πιστεύω ότι αξίζει να προστατευτεί σήμερα, είτε γιατί ήδη

απειλείται είτε γιατί μπορεί να κινδυνεύσει στο μέλλον». Με εργαλείο τη φωτογραφία, αλλά και τις συνεντεύξεις σε κατοίκους της περιοχής, τη βιβλιογραφική έρευνα κ.λπ. τα παιδιά, ατομικά και ομαδικά, συλλέγουν δεδομένα. Τα παιδιά καταθέτουν τις προτάσεις τους. Η ομάδα επιλέγει πού θα εστιάσει το ενδιαφέρον της. Η ομάδα ερευνά, συζητά και καταλήγει για το κάθε υποψήφιο θέμα: «Γιατί θεωρούμε ότι απειλείται; Πώς θα μπορούσε να προστατευτεί; Ποιοι φορείς εμπλέκονται στην προστασία του; Μπορούμε να κάνουμε κάτι εμείς ως ομάδα τη φετινή χρονιά;». Στο τέλος, η ομάδα **επιλέγει το θέμα** με βάση τη δυνατότητα δράσης και τη δυνατότητα φωτογράφισης.

Δεύτερη φάση - ΔΡΑΣΗ:

Η δράση μπορεί να περιλαμβάνει μία σειρά ενεργειών προς την επίτευξη του στόχου της ομάδας, που μπορεί να είναι η επίλυση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος στη γειτονιά τους ή το σχολείο τους. Με τη δράση τους οι μαθητές μπορούν επίσης να αναδείξουν το «αντικείμενο» προστασίας τους ή, αν η επιλογή τους το επιτρέπει, να προβούν σε ενέργειες αναβάθμισής του. Η προβολή, επίσης, δημοσιοποίηση του περιβαλλοντικού ζητήματος που έχουν εντοπίσει μπορεί να ευαισθητοποιήσει και άλλους, αν γίνει με τον κατάλληλο τρόπο. Άμεσες και έμμεσες παρεμβάσεις: βελτιώσεις, αλλαγές εσωτερικών ή εξωτερικών χώρων, ακτιβιστικές ενέργειες, προτάσεις και φρέσκιες ιδέες προς φορείς και τοπική κοινωνία, μπορούν να είναι μία αρχή που θα ξεκινήσει από τους μικρούς και μεγαλύτερους μαθητές και θα δρομολογήσει μια ευρύτερη αλλαγή στην ποιότητα ζωής τους στο μέλλον.

Ο καταιγισμός ιδεών για το είδος της δράσης, ο σχεδιασμός της και η τελική υλοποίησή της απαιτεί αρκετό χρόνο. Στο χρόνο αυτό οι μαθητές φωτογραφίζουν το θέμα τους και συλλέγουν στοιχεία για αυτό μέσα από τη διαδικασία της έρευνας (βιβλιογραφική αναζήτηση, συνεντεύξεις, παρατήρηση κ.α.) που θα τους βοηθήσουν να σχεδιάσουν μία αποτελεσματικότερη δράση. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι εμπνευστικός, υποστηρικτικός και διευκολυντικός σε ενέργειες που οι μαθητές δυσκολεύονται να φέρουν σε πέρας μόνοι τους (π.χ. το κλείσιμο μίας συνάντησης με έναν εκπρόσωπο

φορέα, όταν οι μαθητές εκδηλώσουν ενδιαφέρον να απευθυνθούν σε μία τοπική αρχή ή φορέα για το θέμα τους).

Τρίτη φάση - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:

Στο τέλος κάθε χρονιάς διοργανώνεται έκθεση φωτογραφίας μαθητών και εκπαιδευτικών και εκδήλωση παρουσίασης των δράσεων κάθε περιβαλλοντικής ομάδας των σχολείων του δικτύου.

Η προετοιμασία της συμμετοχής των μαθητών στις τελικές εκδηλώσεις του δικτύου περιλαμβάνει δύο μέρη:

α. Το πρώτο αφορά τις φωτογραφίες που έχουν καλλιτεχνικό ενδιαφέρον (βλ. παρακάτω) και θα παρουσιαστούν στην τελική έκθεση φωτογραφίας. Οι ψηφιακές φωτογραφίες των μαθητών που αφορούν το θέμα της κάθε ομάδας, συλλέγονται σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς από τον εκπαιδευτικό, σε έναν υπολογιστή (ή και σε ένα διαδικτυακό κοινόχρηστο για την ομάδα).

Στο τέλος της χρονιάς επιλέγονται οι καλύτερες φωτογραφίες της ομάδας που θα εκπροσωπήσουν το σχολείο στην έκθεση φωτογραφίας.

β. Το δεύτερο αφορά την παρουσίαση της δράσης της ομάδας και την ανάδειξη του θέματός της. Αυτή μπορεί να γίνει με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ και τη δημιουργική φαντασία των μαθητών. Δημιουργία ιστοριών και ψηφιακή αφήγηση, θεατρικά δρώμενα, ταινίες, τραγούδια, μακέτες κ.α. μπορούν να είναι κάποιοι από αυτούς τους τρόπους.

Όλα τα παραπάνω βήματα αποτελούν πρόταση, η οποία έχει δοκιμαστεί στην πράξη με επιτυχία και ανάλογη προσαρμογή σε όλες τις ηλικίες μαθητών, και δεν δεσμεύουν τον εκπαιδευτικό που εντάσσεται στο δίκτυο να τα ακολουθήσει. Στο Επιμορφωτικό Σεμινάριο Δικτύου παρουσιάζονται αναλυτικά με παραδείγματα από εκπαιδευτικούς Αθμιας και Βθμιας που συμμετείχαν τα προηγούμενα έτη. Η συμμετοχή στις τελικές εκδηλώσεις του δικτύου είναι εθελοντική.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ:

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ:

Η προσέγγιση της τέχνης της φωτογραφίας διαπνέει όλη τη δράση «Κλικ, προστάτευσέ το!». Κύριο μέλημα του δικτύου είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μεταφέρουν τη γνώση και τα ερεθίσματα στους μαθητές τους. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην τέχνη της φωτογραφίας περιλαμβάνει: α. Θεωρητικό σεμινάριο ιστορίας της τέχνης της φωτογραφίας στο Εργαστήριο Νέων Μέσων στις Εικαστικές Τέχνες της Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ, με επιμορφωτή τον καθηγητή Γεώργιο Κατσάγγελο, β. Επισκέψεις σε εκθέσεις φωτογραφίας της πόλης, γ. Φωτογραφικές εξορμήσεις σε διαφορετικές γειτονιές της Θεσσαλονίκης ή σε άλλες περιοχές της Κ. Μακεδονίας, δ. Αλληλοεπιμόρφωση εκπαιδευτικών και αξιοποίηση εκπαιδευτικών με εμπειρία σε τεχνικές φωτογράφισης και επεξεργασίας εικόνας.

Αντίστοιχα, οι εκπαιδευτικοί προσφέρουν στους μαθητές τους, κατά τη διάρκεια του προγράμματος και όταν το κρίνουν σκόπιμο, τα κατάλληλα ερεθίσματα και γνώσεις μέσα από:

α. επίδειξη φωτογραφιών διάσημων φωτογράφων και συζήτηση,

β. παρουσίαση βασικών συστατικών μιας «καλής» φωτογραφίας (κάδρο, φωτισμός, αντιθέσεις, γραμμές, μετάδοση μηνύματος κ.λπ.) (σχετικές παρουσιάσεις στο <https://sites.google.com/site/peanthess/ekpaideutikes-drases/ekpaideutike-drase1516/1e-synantese-diktyou>

και

<https://sites.google.com/site/peanthess/seminaria/emerida-klik-prostateuse-to>)

γ. συνεχή ανατροφοδότηση – αξιολόγηση των φωτογραφιών των μαθητών από τους ίδιους τους μαθητές με συντονιστή τον εκπαιδευτικό,

δ. παρότρυνση και επισκέψεις στο πεδίο για εξάσκηση στη φωτογράφιση,

ε. οργανωμένες επισκέψεις, όταν χρειάζεται, στον τόπο που έχουν επιλέξει να φωτογραφίσουν και σε σχετικούς με τη φωτογραφία εκπαιδευτικούς χώρους πχ. Μουσείο Φωτογραφίας,

στ. παρουσίαση βασικών βημάτων στην επεξεργασία εικόνας (πχ. crop το κάδρο, ευθυγράμμιση ορίζοντα κ.α.) (σχετικές παρουσιάσεις: <https://sites.google.com/site/peanthess/seminaria/meta-te-lepse>)

ζ. παροχή κινήτρου για συμμετοχή στην τελική έκθεση φωτογραφίας.

Ειδικά στη Δευτεροβάθμια, ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές να φέρνουν φωτογραφίες από το θέμα τους, τις οποίες βγάζουν στον ελεύθερό τους χρόνο. Αν το θέμα που επιλέξει η ομάδα, απαιτεί μετακίνηση τότε οι φωτογραφίες θα ληφθούν από όλη την ομάδα στη διάρκεια μίας ή δύο εκπαιδευτικών επισκέψεων στην περιοχή. Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί πάντα τις νεοεισερχόμενες φωτογραφίες για συζήτηση, είτε διαδικτυακά είτε δια ζώσης.

Στην Πρωτοβάθμια και στην Ειδική Εκπαίδευση, ο εκπαιδευτικός προσαρμόζει στην ηλικία και τις δεξιότητες των παιδιών, την επαφή με την τέχνη της φωτογραφίας και την εξοικείωση με τη φωτογράφιση.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ «ΚΛΙΚ, ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕ ΤΟ!»

ΙΣΤΟΡΙΑ:

Το δίκτυο λειτούργησε ως τοπικό Α/θμιας-Β/θμιας Ανατολικής Θεσσαλονίκης για τρία σχολικά έτη (ίδρυση με την αρ. πρ. 36447/19-12-2014 της ΔΔΕ Ανατολικής Θεσσαλονίκης) με τη σταθερή συνεργασία των καθηγητών του Εργαστηρίου Φωτογραφίας (νυν Νέων Μέσων στις Εικαστικές Τέχνες) του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών, Γεώργιου Κατσάγγελου και Στέλιου Ντεξή. Το 2017 εξελίχθηκε σε Περιφερειακό Κεντρικής Μακεδονίας (με την αρ. πρ. 25623/7-11-2017 απόφαση της Περιφερειακής Διεύθυνσης Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης Κ. Μακεδονίας). Το περιφερειακό δίκτυο συντονίζει η Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΔΔΕ Ανατολικής Θεσσαλονίκης (Αντωνία Δαρδιώτη) και στη συντονιστική επιτροπή συμμετέχουν η Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΔΠΕ Ανατολικής Θεσσαλονίκης (Χριστίνα Τσαλίκη), το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου (Κώστας Στυλιάδης), η Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων ΔΔΕ Ημαθίας (Ελένη Δημητριάδου) και ο τέως Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων ΔΔΕ Χαλκιδικής (Αριστείδης Κωνσταντινίδης).

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Πολύ βασικός στόχος της δημιουργίας και συνέχειας του δικτύου είναι η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών-μελών του. Η κλειστή

ομάδα επικοινωνίας εκπαιδευτικών του δικτύου στο facebook, οι συναντήσεις μέσα και γύρω από την πόλη με αφορμή τη φωτογράφιση, τα σεμινάρια και οι μονοήμερες ή πολυήμερες επιμορφωτικές εκδρομές λειτουργούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί που θα συμμετέχουν στο Περιφερειακό Δίκτυο Π.Ε. «Κλικ, προστάτευσέ το!» μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες για τις παλαιότερες (έως το 2016) δράσεις (εργασίες σχολείων, βραβευμένες φωτογραφίες, εισηγήσεις πρώτων σεμιναρίων δικτύου) του δικτύου στην ιστοσελίδα: <https://sites.google.com/site/peanthes/home>, να επικοινωνούν με την υπεύθυνη του δικτύου στο e-mail: dardioti@gmail.com και να ενταχθούν στην κλειστή ομάδα facebook «Κλικ, προστάτευσέ το!»: <https://www.facebook.com/groups/1666638343593521/?fref=nf> στην οποία θα προσκληθούν μέσω των e-mail που έχουν καταχωρήσει στη φόρμα. Στην ομάδα θα ενημερώνονται άμεσα για όλα τα θέματα του δικτύου (παράλληλα με μηνύματα στο e-mail) και θα ανταλλάσσουν φωτογραφικό υλικό και πληροφορία με όλα τα μέλη.